

Nr 1126

Av herr Nilsson i Tvärålund m.fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 56, angående ökade resurser för statlig företagsetablering inom ramen för ett särskilt bolag, m.m.

(Lika lydande med motion nr 981 i Första kammaren)

I propositionen nr 56 föreslås anvisande av medel till ett statligt industrietableringsbolag, Svenska industrietableringsaktiebolaget, som skall överta i huvudsak de uppgifter, som nu åvilar den s. k. industrietableringsdelegationen. SVETAB:s målsättning skall enligt propositionen vara att skapa nya arbetstillfällen genom etablerande av nya och utbyggnad av befintliga företag, både helstatliga och i samarbete med det enskilda näringslivet, kommunägda företag och Kooperationen. I angivet syfte skall SVE-TAB kunna inträda som hel- eller delägare i företag i samband med exempelvis expansions- eller rationaliseringsinvesteringar. Särskild uppmärksamhet bör enligt departementschefen ägnas åt industrietablering i regioner med sysselsättningsvärigheter. I stort sett är den angivna målsättningen i överensstämmelse med direktiven för industrietableringsdelegationen.

Det är otvivelaktigt motiverat att räkna med ökat behov av statlig industriell företagsamhet. Vissa skäl talar i denna riktning. Viktigast är angelägenheten att upprätthålla sysselsättning i områden, som har särskilt stora svårigheter i nämnda avseende, d. v. s. de s. k. skogslänen. Man måste också räkna med att i vissa fall kan bli fråga om så stora investeringskostnader, att enskilt kapital inte finns tillgängligt i tillräcklig utsträckning. Det måste vara självklart att statliga företag i fråga om näringspolitiska villkor inte skall favoriseras framför privata eller kooperativa. Vår s. k. blandekonomi bygger på konkurrens mellan olika företag och företagsformer. Det måste då vara en självklar utgångspunkt, att enskilda, kooperativa och samhällseliga företagsformer skall arbeta under likvärdiga konkurrensvillkor.

I regeringens politik synes allmänt förutsättas, att den statliga industriföretagsamheten skall utökas väsentligt. Direktiven till företagsdelegationen och industrietableringsdelegationen t. ex. ger uttryck härför, liksom den nu föreliggande propositionen om SVETAB. Men regeringen har inte redovisat sin uppfattning om uppgifter och riktlinjer för en utökad statlig industriföretagsamhet. Det synes inte heller vara avsikten att någon av de nu arbetande utredningarna skall utarbeta förslag till sådana grunder. Närmast synes det vara regeringens avsikt, att man utan särskild målsättning för den statliga företagsamheten skall ta till vara de till-

fällen som erbjuder sig till utvidgning av det statliga företagsengagemanget. Detta måste befaras leda till att näringslivet inte får den effektivitet, som annars är möjlig.

Ett statligt industrietableringsbolag bör ha angelägna uppgifter, särskilt för lokalisering av företag till områden med sysselsättningsvårigheter. Enligt departementschefen skall SVETAB besluta om och genomföra projekt baserade huvudsakligen på nya affärsidéer. Avsikten är uppenbarligen, att bolaget skall ha nära samarbete med det statliga utvecklingsbolaget och ett planerat förvaltningsbolag för de statliga företagen. En sådan samordning kan vara både naturlig och värdefull för de uppgifter som de nämnda statliga bolagen kan ha gemensamt. Det synes oss emellertid vara en stor brist, att beslut om SVETAB skall fattas utan att riksdagen fått ta ställning till de uppgifter som avses för den statliga företagsamhet som skall föras fram genom etableringsbolaget. Av propositionen framgår, att av SVETAB etablerade företag skulle försäljas i stort sett endast till staten eller statliga företag. Enligt vår mening bör någon sådan inskränkning inte gälla. Om en effektivare enskild företagsamhet står till förfogande, bör den givetvis kunna förvärva t. ex. av SVETAB grundat företag.

I de fall då statliga företag behövs för upprätthållande av produktion och sysselsättning, skall sådana naturligtvis etableras. Men det bör från de utgångspunkter vi anfört vara i särskilda motiverade fall. Det kan inte vara riktigt att i mera väsentlig utsträckning utvidga den statliga företagsamheten utan att ha preciserat de uppgifter som kan vara lämpliga för sådan företagsamhet och utan att ha angivit riktlinjer för verksamheten. Detsamma gäller givetvis beträffande SVETAB. Grunderna för etableringsbolagets verksamhet och t. ex. dess förhållande till det statliga utvecklingsbolaget måste preciseras väsentligt bättre än vad som skett i den förevarande propositionen. Det är sålunda enligt vår mening en stor brist, att en uppgifts- och riktlinjeprecisering inte har skett och i avsaknad av material inte heller nu kan ske. Det synes oss nödvändigt, att denna fråga prövas skyndsamt. Lämpligen bör den behandlas av riksdagen i samband med det väntade förslaget om ett statligt förvaltningsbolag. Prövningen borde kunna uppdragas åt exempelvis företagsdelegationen.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 56 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt prövning och förslag till riksdagen angående uppgifter och riktlinjer för statlig företagsamhet i näringslivet med likvärdiga konkurrensvillkor som gäller för enskilda och kooperativa företag.

Stockholm den 10 april 1969

Jan-Ivan Nilsson (cp) Johannes Antonsson (cp) Bengt Sjönell (cp)
i Tvärälund

Anders Dahlgren (cp)

Torsten Stridsman (cp)